

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Hala Jaworowa

Kod krajobrazu: 24-513.45-033

Położenie administracyjne: Gmina Brenna, Powiat cieszyński

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Otwarcie widokowe na szerokim grzbiecie Hali Jaworowej związanej z tradycją wypasu zwierząt (fot. Adam Kaliszuk)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Hala Jaworowa
ID	1581
Kod krajobrazu	24-513.45-033
Typ, podtyp krajobrazu	5b - Hale wysokogórskie
Typ rzeźby terenu*	E - Krajobrazy górskie
Kod mezoregionu*	513.45
Nazwa mezoregionu*	Beskid Śląski
Typ krajobrazu naturalnego*	Gór średnich i wysokich
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Średniogórskie erozyjne - erozyjne: Regła dolnego
Kod podokręgu geobotanicznego*	H.1a.5.a
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Beskidu Śląskiego
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	33
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Żyzna buczyna karpacka, odmiana zachodniokarpacka, forma regłowa
Kod regionu historyczno-kulturowego*	III.C.2
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Śląsk Cieszyński, część górską, leśną
Położenie administracyjne	Gmina Brenna, Powiat cieszyński
Powierzchnia (ha)	35,86

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - krajobraz polany górskiej z przewagą zbiorowisk trawiastych położonej w Beskidzie Śląskim powyżej Brennej od strony południowej (Hala Jaworowa). Obszar porośnięty tradycyjną murawą pasterską z elementami charakterystycznymi dla kultury wypasu - baczówka.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na walory przyrodnicze, kulturowe i fizjonomiczne związane z tradycyjnym, zanikającym krajobrazem pasterskim. Walory krajobrazowe podkreśla silna ekspozycja fizjonomiczna oraz wyjątkowo rozległe widoki. Dodatkowo, uzasadnieniem jest ochrona prawna w formie (park krajobrazowego obejmujący ponad 50% powierzchni jednostki - uzupełniający wskaźnik ekspercki).

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Polana w strefie grzbietu szerokiego z powierzchnią zrównania i z kulminacją wierzchołka kopulastego w północnej części jednostki, położona w Parku Krajobrazowym Beskidu Śląskiego (dobrze zachowane krajobrazy najwyższych partii Beskidu Śląskiego). Stanowi fragment korytarza ekologicznego Górna Wisła - Babia Góra.

Walory kulturowe

Duża polana Beskidu Śląskiego na bocznym grzbiecie Kotarza (974 m n.p.m.) odgałęziającym się w kierunku północno-zachodnim od szczytu góry. Hala była w przeszłości żywym przez kilka wieków ośrodkiem szalaśnictwa: Szalas Kotarz w Brennej wzmiankowany był już w XVII w. Krajobraz jest pamiątką po dawnych tradycjach pasterskich tego rejonu: oznacza ona miejsce usytuowania prymitywnej, w zamierzcztych czasach wykonanej z filcowanego sukna –bacówki wędrownych pasterzy. Nazwa hali „Kotarz” nawiązuje także do kocenia się owiec. W latach 70. i 80. XX w. tradycje pasterstwa kontynuowała duża eksperymentalna owczarnia, należąca do ówczesnego Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki PAN – wypasano tu wówczas stado ok. 350 owiec. Na terenie jednostki znajduje się typowa beskidzka bacówka wraz z miejscem wypoczynku (stół i ławy, miejsce na ognisko). Przez obszar przebiega niebieski szlak turystyczny Brenna Centrum - Dolina Hołcyny - Kotarz.

Fizjonomia krajobrazu

Teren bardzo eksponowany widokowo z głównym grzbieciem Beskidów, obszar w większości zajęty przez łąki wysokogórskie. Na szlaku pieszym na grzbiecie Hali Jaworowej malowniczy punkt widokowy; łąki stanowią przykład krajobrazów otwartych; nie przesłaniają malowniczych widoków (przedpole ekspozycji panoramy górskiej Beskidu Śląskiego). Widoki dalekie i bardzo rozległe, niezaburzone. Na terenie jednostki położona jest bacówka pełniąca tradycyjną rolę kulturową i wspomagającą funkcję turystyczną i edukacyjną, wpływająca pozytywnie na odbiór walorów fizjonomicznych krajobrazu i postrzeganie tradycji kulturowych. Przez obszar przebiega niebieski szlak turystyczny Brenna Centrum - Dolina Hołcyny - Kotarz.

4 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

